

רשות ההגבלים העסקיים אינטרפלורה ישראל

החלטה בעניין פטור מאישור הסדר כובל

I. הקדמה

בתחילת חודש מאי 1994 הוגשה לממונה על הגבלים עסקיים בקשה למתן פטור מאישור הסדר כובל (להלן: בקשת הפטור), בהתאם לסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988 (להלן: חוק ההגבלים). בקשת הפטור הוגשה על ידי עמותת אינטרפלורה ישראל (להלן: העמותה) ובשם 76 חבריה, המייצגים 76 חנויות פרחים בישראל. העמותה הינה סניף של ארגון אינטרפלורה הבינלאומי והוקמה לשם טיפוח ופיתוח משלוחי שי של פחים בתוך ישראל וברחבי העולם. עיקר פעילות העמותה, שיפורט ביתר הרחבה בהמשך, הינו בתיאום ופיקוח על משלוחי פרחים לחו"ל ומחוז"ל, פעילות שהינה בבחינת "הסדר כובל" כמשמעותו בחוק ההגבלים. הסדר זה קיים למעלה מ- 20 שנים, ועד עתה נדון וקיבל את אישור המועצה לפיקוח על הגבלים עסקיים ובשנים האחרונות את אישור בית הדין להגבלים עסקיים. נוכח התמשכות ההסדר, ומיעוט השפעתו על התחרות, נמצא כי מוטב לדון באישור ההסדר במסגרת סעיף 14 לחוק ההגבלים.

בדקתי את ההסדר הנדון מבחינת אפשרויות השפעתו על המתרחש בענף הפרחים וצמחי הנוי בכלל, ובפרט את השפעתו על מחירי תוצרת הענף ואיכותה, טכנולוגיה, תנאי תשלום, תנאי שרות ואספקה, ביצוע משלוחי שי בפנים הארץ ומחוצה לה, וכל זאת בעזרת כלכלן רשות ההגבלים העסקיים.

בנוסף, התקיימו ישיבות עם אנשי העמותה, והתייעצויות עם אנשי משרד החקלאות אשר הביעו את דעתם, כי אין כל חשש בהמשך ההסדר, ולבטח אין כל חשש להשתלטות על הענף בכלל, ועל תחום משלוחי הפרחים בפרט.

בהמשך דברי אציג את הענף הרלוונטי מבחינת בקשת הפטור, ההסדר בעבר, תאור אינטרפלורה הבינלאומי, תאור העמותה ואופן קבלת חבריה, ביצוע משלוחי השי בפנים הארץ ומחוצה לה, נתונים סטטיסטיים וצידוקים למתן הפטור, וזאת לאחר שהשתכנעתי כי ההסדר מגביל באופן לא משמעותי את התחרות בענף הרלוונטי.

II. הענף הרלוונטי

הענף הרלוונטי לעניין ההסדר הנדון הינו ענף מכירת פרחים וצמחי נוי, הכולל בחובו גם מתן שרות לצרכנים דוגמת סידור זרי פרחים ומשלוח זרי פרחים או צמחים ליעדים בארץ או מחוצה לה.

בישראל קיימות כיום כ- 500-600 חנויות פרחים, קטנות כגדולות, אשר עוסקות במכירת פרחים, צמחים, מתן שרות משלוחים וכיו"ב. בנוסף לחנויות אלו, קיים מספר לא מבוטל של משתלות אשר מספקות שירותים הכוללים גם את מרבית שירותי חנויות הפרחים.

דומה כי הגידול בענף הינו מתון.

III. ההסדר בעבר

בתאריך ה- 20 לנובמבר שנת 1970 נתקבלה ביחידת ההגבלים העסקיים פנייתו של עו"ד י. זיסמן, בשם מרשתו - העמותה, לקבלת היתר זמני לפעילות פיקוח ותיאום של ביצוע הזמנות למשלוחי שי של פרחים מהארץ לחו"ל ומחוז"ל לארץ. בתאריך זה נתקבלה בנוסף בקשה לרישום הסדר זה.

בחודש נובמבר 1970 נרשם במרשם ההסדרים הכובלים אשר ביחידת הפיקוח על ההגבלים העסקיים, ההסדר הכובל לגבי פרחים. מהות ההסדר הייתה בנוגע לביצוע ומסירה של הזמנות למשלוחי שי של פרחים. הצדדים להסדר היו העמותה ו- 50 חבריה. בתאריך

17.5.71 התקבלה המלצת משרד החקלאות לרישום ההסדר הכובל, וביום 10.6.71 נתן יושב ראש המועצה לפיקוח על ההגבלים העסקיים, השופט ז. צלטנר, צו זמני המתיר לעמותה ולחבריה לנהוג לפי תנאי ההסכם שביניהם.

בתאריך 9.12.71 אישרה המועצה לפיקוח על הגבלים עסקיים את ההסדר לתקופה של 3 שנים. מני אז, אושר ההסדר באופן סדיר בשנים 1975, 1978, 1981, 1985, 1987, וחוזר חלילה בשנת 1991.

IV. עמותת אינטרפלורה ישראל

א. כללי

במדינות רבות ברחבי העולם קיימות חנויות פרחים הקשורות לארגון אינטרפלורה הבינלאומי. ארגון זה וסניפיו ברחבי העולם, כולל ישראל, הוקמו בראש וראשונה לשם טיפוח ופיתוח משלוחי שי של פרחים בתוך כל ארץ ובכל חלקי העולם.

בכל מדינה בה עולה מספר חנויות אינטרפלורה על 50, קיים מרכז, המרכז את כל הפעילות של חנויות אלו במדינה. כל מרכז מסווג לאחד מארבעת הגושים הגאוגרפיים של אינטרפלורה, שהינם גוש הפאורופ אינטרפלורה (שישראל שייכת אליו), גוש בריטניה וחבר העמים, גוש ארה"ב, קנדה ואמריקה הדרומית וגוש ניו זילנד ואוסטרליה. הגוף המאגד תחתיו את כל ארבעת הגושים הינו אינטרפלורה הבינלאומי (interflora incorporated).

ב. אינטרפלורה ישראל

מטרת העמותה הינה כמטרת הארגון כולו - ארגון וטיפוח משלוחי שי של פרחים בישראל וברחבי העולם.

העמותה מסייעת בפיתוחן של חנויות הפרחים בישראל, מקדמת את השכלתם המקצועית של בעלי החנויות ומכשירה בעלי מקצוע בענף. פעילות זו מתבצעת על ידי קורסים והשתלמויות הנעשים באמצעות העמותה.

העמותה יוצרת מסגרת לקיום קשר חברתי ומקצועי בין בעלי חנויות הפרחים בישראל, קביעת חוקות, תקנות נוהלים וסדרים בענף משלוחי הפרחים בישראל ומחוצה לה והתאמתם לחוקות ותקנות הפלאורופ אינטרפלורה והאינטרפלורה הבינלאומי.

על כל חבר בעמותה להשתמש בסמל המייצג אותה, ולהציגו בחלון הראווה של חנותו. סמל זה, מסמל את היות החנות חברה בעמותה ואת עיסוקה במשלוח פרחי שי.

ג. תנאי קבלה לאינטרפלורה ישראל

חבר בעמותת אינטרפלורה ישראל יכול להיות בעל חנות פרחים העובד בחנותו ואותה חנות מופעלת שנתיים לפחות כחנות פרחים, או מי שמחזיק ומנהל אותה חנות שרמתה תימצא מתאימה על ידי ועדה שתיקבע על ידי ועד העמותה, והעוסק בענף הפרחים שנתיים לפחות, דהיינו - במכירת פרחים, משלוחים וסידור פרחים ומכירת צמחי בית.

אם החנות נמצאת באזור מבודד בו אין חנויות פרחים, אזי פרק הזמן דלעיל הינו שנה אחת.

אציין, כי על פי דרישת אינטרפלורה העולמית, לא מתקבלות משתלות לעמותה.

מועמד הרוצה להתקבל כחבר בעמותה מגיש לועד העמותה בקשה אשר תופץ בין כל חברי העמותה. שני חברי ועד העמותה מגיעים אל המועמד, ובוחנים את עמידתו בקריטריונים שונים, דוגמת ניקיון חנותו, רמת סידורי הפרחים בחנות וידעית המועמד שפה זרה.

לאחר הביקור מגישים שני חברי הוועד למנהל העמותה בקשה אשר תופץ בין כל חברי העמותה. שני חברי ועד העמותה מגיעים אל המועמד, ובוחנים את עמידתו בקריטריונים שונים, דוגמת ניקיון חנותו, רמת סידורי הפרחים בחנות וידעית המועמד שפה זרה.

לאחר הביקור מגישים שני חברי הוועד למנהל העמותה חוות דעת על המועמד. אם חוות הדעת הינה שלילית, דהיינו אין המלצה לקבל את המועמד לשורות העמותה, אזי נשלח מכתב למועמד ובו מצוינת אי התקבלותו לעמותה. במקרה כזה, יכול המועמד להשלים עם ההחלטה, ולחזור לפנות כעבור לבקשת קבלה חוזרת או לעבור הכשרה מתאימה אשר תספק את אנשי הוועד.

אם המלצת שני חברי הוועד הינה חיובית, שולח מנהל העמותה מכתב לכלל חברי העמותה, בדבר רצונו של המועמד להתקבל כחבר מן המניין בעמותה. כל חבר בעמותה רשאי להתנגד לקבלת המועמד, אך זאת עליו לעשות תוך נימוקי התנגדותו בכתב תוך פרק זמן של 30 יום. אם לא מתקבלת תגובה שלילית מחברי העמותה תוך פרק זמן זה, מתקבל המועמד כחבר בעמותה. אם מתקבלת התנגדות, מתכנס הוועד לדון בבקשה, בהמלצות הוועדה ובהתנגדויות החברים. בסיום הדיון מודעי הוועד למועמד את החלטתו שהינה סופית ואינה ניתנת לערעור. מועמד שבקשתו נדחתה רשאי בתום שנה מיום שבקשתו נדחתה לפנות שנית לעמותה בבקשה להתקבל כחבר.

במענה לשאלתנו מסרה מנהלת אינטרפלורה, כי היו בעבר שני מקרים שבעל חנות פרחים ביקש להתקבל לעמותה ובקשתו נדחתה. המקרה הראשון היה של בעל חנות שנשאר חייב סכומי כסף גבוהים למגדלי פרחים ובשלב מאוחר יותר הכריז על פשיטת רגל, ואילו המקרה השני היה בנוגע לבעל חנות אשר היה מסובך במשפט בגלל אי תשלום שכר לעובדת החנות ואי תשלום כסף לספקים.

מנהלת אינטרפלורה מציינת, כי אין העמותה מקבלת התנגדויות של חבר לקבלת חבר חדש, אם ההתנגדות מאופיינת בחששו של הראשון לפרנסתו בגלל תחרות פוטנציאלית מצד החבר החדש.

ד. הוצאת חבר

האסיפה הכללית של כלל חברי העמותה, המתכנסת לפחות פעם אחת בשנה, רשאית להחליט על הוצאתו של חבר, אם לדעתה הוא אינו מקיים התחייבות כספית שהוא חייב לעמותה או המוטלת עליו על ידי העמותה, או אינו ממלא הוראות התקנון או החלטות העמותה, או אינו ממלא חובה שהוטלה עליו על ידי העמותה, או פועל בניגוד למטרות העמותה או מזיק לענייניה, או הורשע בעבירה פלילית שיש עימה קלון או פגיעה במסחר הוגן.

כל תלונת לקוח על חנות החברה בעמותה המגיעה למרכז העמותה, שם מתבצעת בדיקה על מהות התלונה, על ידי מנהל העמותה.

בסמכות מנהל העמותה להשעות חבר לתקופת זמן, אם ראה כי קיימת סיבה טובה לכך.

ה. משלוח פנימי בתוך ישראל

עיקר לקוחות חנויות הפרחים בארץ הינם אנשים המעוניינים לשלוח פרחים או צמחי נוי ליעד מסוים בתחומי הארץ. אם פעולת המשלוח הינה בתחומי העיר בה נמצאת החנות שקיבלה את ההזמנה (להלן: החנות המזמינה), הרי ביצוע המשלוח נעשה על ידה באמצעות שליח של החנות. אם ההזמנה הינה למשלוח למקום ישוב אחר בתחומי הארץ, המרוחק ממיקומה של החנות המזמינה, הרי בדרך כלל תתקשר החנות המזמינה עם חנות במקום היעד (להלן: חנות היעד), על מנת שתבצע היא את ההזמנה. לאחר ביצוע ההזמנה תיערך התחשבות, בנוגע לביצוע, בין החנות המזמינה לבין חנות היעד.

חברי העמותה רשאים להתקשר עם כל בעל חנות פרחים או העוסק במשלוח פרחים, לשם משלוח בפנים הארץ. אם חבר עמותה מתקשר לביצוע עיסקה עם בעל חנות החבר גם כן בעמותה תתבצע התחשבות בין שתי החנויות דרך מרכז העמותה בארץ. במשלוח פנימי בתוך ישראל יהיה מרכז העמותה פעיל רק לשם ההתחשבות בין החנויות, שבעקבותיה תגבה על ידו עמלה מהחנות המזמינה ומחנות היעד, בתנאי ששתיהן רשומות בעמותה.

1. משלוח לחו"ל/מחו"ל

הזמנות למשלוחים מתקבלות ונמסרות באמצעות מרכזי אינטרפלורה בעולם, ולעיתים נדירות באופן ישיר בין חברי איגודי אינטרפלורה ברחבי העולם לבין עצמם. אציון, שקיימות מדינות, דוגמת צרפת, האוסרות הזמנות באופן ישיר, אלא רק בשעת חרום.

לכל חנויות אינטרפלורה בכל רחבי העולם קיים מנגנון זהה. כל שנה יוצא קטלוג של אינטרפלורה בכל רחבי העולם קיים מנגנון זהה. כל שנה יוצא קטלוג של אינטרפלורה העולמי (מהמרכז העולמי), בו מופיעים מחירים שונים, לרבות מחיר מינימום למשלוחים מצולמים של פרחים או צמחים טריים. על המחירים הללו (הצמודים לפרנק השווייצרי) מועמסים מחיר הטלקס, מחיר ממוצע של הובלה בתוך אותה עיר ותשלום לאינטרפלורה הבינלאומי. ניתן להזמין משלוחים מקובלים, אך גם מורכבים שאינם מופיעים בתצלומי הקטלוג.

משלוח באופן ישיר, לא באמצעות מרכז העמותה, מתבצע כך שחבר העמותה המקבל מלקוח הזמנה לביצוע של משלוח פרחי שי ישלח את ההזמנה לחבר אינטרפלורה בחו"ל שביצעה, בדואר רגיל, בדואר אוויר, בטלקס, במברק או בטלפון, הכל לפי דרישת ובקשת הלקוח.

רובם המכריע של משלוחי הפרחים והצמחים נעשים, כאמור לעיל, באמצעות ודרך מרכזי אינטרפלורה בעולם כולו. לקוח שמעוניין לשלוח מהארץ לחו"ל צריך להיכנס לחנות החברה בעמותה, שם יראו לו את הקטלוג או יציעו לו המעות אלטרנטיביות למשלוח. כשיחליט הלקוח על מבוקשו ישלם לבעל החנות, וזה יצור קשר, באמצעות פקסימליה או טלפון, עם מרכז העמותה ויעביר אליו את ההזמנה הכוללת מספר קטלוגי או בקשה שאינה כוללת מספר כזה. המרכז שולח טלקס למרכז של מדינת היעד, או במקרה שאין מרכז במדינת היעד, אזי ישלח טלקס לחנות הבודדת. המרכז במדינת היעד יעביר את ההזמנה לחנות אינטרפלורה הממוקמת קרוב ביותר לכתובת אליה רוצים לשלוח את ההזמנה.

החנות המשגרת את ההזמנה לחו"ל פועלת כסוכנת של החנות המבצעת את ההזמנה, כך שהכספים המתקבלים על ידה מאת הלקוח מוחזקים בנאמנות עבור החנות המבצעת את ההזמנה. עבור העברת הזמנות לחו"ל יחויב הלקוח, לאור תקנות אינטרפלורה הבינלאומית, בעמלה ששיעורה יקבע על ידי האסיפה הכללית של העמותה, ובהוצאות המשלוח, וזאת בנוסף למחיר המשלוח לפי ההזמנה.

בסיום כל חודש קלנדרי מזוכה כל חבר עמותה על ידי מרכז העמותה עבור הזמנות שחנותו ביצעה על פי הזמנות מחו"ל, ומחויב על ידי מרכז העמותה עבור הזמנות שבוצעו בחו"ל עבור לקוחותיו. חיובים אלו נשלחים על ידי מרכז העמותה למרכזי אינטרפלורה בארצות בהן בוצעו ההזמנות.

V. נתונים סטטיסטיים

לפי נתונים שנתקבלו מהעמותה, נשלחו לחו"ל בשנת 1991 5,063 הזמנות בערך כספי של 283,930 פרנק שווייצרי (פר"ש), לעומת 5,667 הזמנות שנתקבלו מחו"ל בערך כספי של 362,425 פר"ש.

בשנת 1992 נשלחו לחו"ל 5,186 הזמנות בערך כספי של 307,645 פר"ש, עלומת 5,954 הזמנות שנתקבלו מחו"ל בערך כספי של 396,025 פר"ש.

סה"כ הסכומים שנתקבלו משוויץ בשנת 1991 היו 44,229 פר"ש, ואילו בשנת 1992 60,243 פר"ש.

בפנים הארץ נשלחו ובוצעו בשנת 1991 10,010 הזמנות בערך כספי של 481,867 ש"ח, ואילו בשנת 1992 נשלחו ובוצעו 12,677 הזמנות בערך כספי של 684,303 ש"ח.

VI. ההצדקה למתן הפטור

- א. העמותה מאגדת בתוכה חנויות פרחים מובחרות, וניתן לראות בפעילותה פעילות של תיווך בין החנות בארץ המזמינה משלוח לחו"ל לבין מרכז אינטרפלורה בארץ בה תבוצע ההזמנה.
- ב. בתחומי הארץ לא קיים כל הסדר בין חברי העמותה לגבי משלוח סידורי פרחים או צמחים. העמותה אינה קובעת מחירים למשלוחי הפרחים בפנים הארץ, וכל חבר בה יכול לדרוש מהלקוח מחיר שונה עבור ההזמנה. בכל מקרה, המחיר הסופי נקבע על ידי חנות היעד ולא על ידי החנות המזמינה.
- ג. העמותה הינה סידור טכני המייעל ומוזיל שיגור זרי פרחים לתפוצות, ומאפשר לציבור הרחב ליהנות מביקורת טיב, מחיר, אמינות וזמן ביצוע.
- ד. הענף מצטייר כענף תחרותי, ומיטב הידוע, לא נעשה בענף כל ניסיון ליצור הסדרים העלולים לפגוע בתחרות.

VII. סוף דבר

נוכח כל האמור לעיל, הגעתי לכלל החלטה ליתן לצדדים פטור מאישור הסדר כובל, מאחר שאין בו לדעתי כדי לפגוע באופן משמעותי בתחרות בענף. אישורי מותנה בכך שההסדר לא יזלוג לתחום משלוחי הפרחים והצמחים בתחומי הארץ.

הפטור יעמוד בתוקפו לתקופה של שלוש שנים. החלטתי זו נתונה לערר בפני בית דין להגבלים עסקיים על ידי ארגון צרכנים, איגוד עסקי או כל הרואה עצמו נפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

כמו כן תבחן החלטה זו על ידי במקרה של שינוי נסיבות מהותי, או במידה ויוצג לפני מידע שלא הובא לידיעתי ואשר יש בו כדי להקרין על הבקשה המאושרת בזאת.

ניתן היום, 23 למאי 1994, בירושלים.

ד"ר יורם טורבוביץ
הממונה על הגבלים עסקיים